

Slovenski dom

Stev. 218

V Ljubljani, torek 26. septembra 1939

Leto IV

Rdeča vojska se zbira ob meji romunske Besarabije

Zdi se, da pripravljajo boljševiki nepričakovane korake proti Romuniji in malim baltskim državam

London, 26. septembra. o. Reuter poroča iz Bukarešte: Zadnja dva dneva so opazili nepričakovano zbiranje močnih oddelkov sovjetske vojske ob romunsko-ruski meji v Besarabiji. Boje se, da ne bi Sovjeti skušali zasesti romunske Besarabije, katero se ves čas po vojni zahtevali. Romunska vlada je zaradi tega izdala obsežne varnostne ukrepe. Meja med Romunijo in Rusijo je razen na enem mestu zaprta.

Talin, 26. septembra. o. Estonski zunanji minister Selter je nenadno dopotoval iz Moskve, kamor je odletel na pogajanja za novo trgovsko pogodbo. Z njim je odpoval tudi estonski poslanik v Moskvi. Zdi se, da je nenadni odhod estonskih zastopnikov iz Moskve v zvezi z novimi ruskiimi zahtevami in načrti glede malih baltičskih držav, ki bi jih Sovjeti radi zasedli.

Budimpešta, 26. septembra. m. Madžarski politični krogi spremljajo z največjo pozornostjo obisk turškega zunanjega ministra Saradzoga v Moskvi. Ti krogi poudarjajo, da se bo položaj po tem obisku v mnogočem razjasnil za posamezne države na jugovzhodu Evrope. Poudarjajo tudi, da skoraj enako poenjuje napetost, ki je vladala med Madžarsko in Romunijo, kakor je poenjuje napetost med Italijo in Turčijo, zato madžarski krogi z velikimi upi pričakujejo ureditev spornih vprašanj med Romunijo in Madžarsko. Če se bodo ta vprašanja uredila, kar ni nobenega dvoma, potem na jugovzhodu Evrope ne bo nobenih večjih motenj.

Na Madžarskem so prepričani, da se bo na tem delu Evrope mogel ohraniti mir, toda ta mir bo moral združiti države jugovzhoda z balkanskimi državami.

Talin, 26. septembra. o. Estonska vlada je izdala uradno poročilo, v katerem pravi: Dopolnilni sovjetski trgovski in gospodarski predlogi za novo pogodbo z Estonsko so bili take narave, da se je moral zunanji minister Selter takoj vrniti domov.

To uradno poročilo je vzbudilo veliko skrb v vseh baltičskih državah. Sklepajo, da je Rusija Estonski postavila ultimativne zahteve.

Sovjetsko-nemška gospodarska pogajanja

Moskva, 26. sept. o. Poročajo, da bo v Moskvo v nekaj dneh prispela nemška delegacija, ki se bo s sovjetskimi odločujočimi voditelji posvetovala o ureditvi raznih važnih trgovskih vprašanj. Zdi se, da bo pri teh razgovorih šlo za to, kako naj bi Sovjetska Rusija preskrbovala Nemčijo s surovinami in živežem med vojno. To zahtevo stavijo Nemci kot nagrado za to, da so prepustili Sovjetom polovico Poljske.

Boji med sovjetsko in poljsko vojsko

Berlin, 26. septembra. Iz Moskve poročajo: Generalni štab rdeče vojske poroča: Sovjetske čete so večer nadaljevale prediranje proti razmejitveni črti in zavzele med drugim Suvalki. Čiščenje v Beli Rusiji in zahodni Ukrajini se nadaljuje.

Krajne oblasti v zahodni Ukrajini — seveda so to še začasne oblasti — in kmetijski odbori delajo zelo živahno, da obnove trgovino, industrijo in promet. Odprli so šole s poukom v ukrajinščini. Bolnišnice spet sprejemajo bolnike. Bolnišnica nega za siromašne je brezplačna. V vaših okoli Horeča so kmetje začeli spravljati domov sladkorno peso in jo pošiljajo v sladkorne tovarne. Telefonska centrala v Kovnu je uvedla promet s Pinskiom, Sarnim, Luckom itd.

Pogreb generala von Fritscha v Berlinu

Berlin, 26. septembra. m. Danes bo slovesno pokopan general von Fritsch. Včeraj so položili na njegovo krsto vence vsi višji vojaški dostojanstveniki ter zastopniki tujih držav, katerih odlikovanja je pokojnik nosil. Tako je jugoslovanski ataše, polkovnik Vavhnik, položil venec, ker je von Fritsch nosil odlikovanje Jugoslovanske krone prve stopnje.

Ob današnjem svečanem pogrebu generala von Fritscha bo na trgu pred spomenikom padlim vojakom parada čet pod poveljstvom berlinskega poveljnika. Pogrebni govor bo imel vrhovni poveljnik nemške vojske general von Brauchitsch.

Francosko delavstvo proti komunistom

Pariz, 26. sept. o. Upravni odbor Glavne delavske zveze, najmočnejše francoske delavske organizacije, ki je v socialističnih rokah, je potrdil sklep, da bo zveza takoj pretrgala vsako sodelovanje s komunisti, ker je Sovjetska Rusija podpisala zvezo z Nemčijo in napadla Poljsko. Vse organizacije, članice zveze bodo svoje delo preuredile po tem sklepu in izključile sleherni komunistični vpliv na francosko delavsko organizacijo.

Amerika poostruje nadzorstvo nad tujci

Newyork, 26. septembra. m. Ameriško notranje ministrstvo je izdalo ukrep, s katerim se poostruje nadzorstvo nad tujimi državljani v Združenih državah. Vsi tuji državljani se bodo morali odslej vsaki šest mesecev javljati pristojnim oblastem. To velja tudi za vse tuje pasovce in prepove, da bi ameriške ladje plule v teh pasovih.

Švedska in Finska bosta ustavili dobavo železne rude za Nemčijo

če bodo nemške podmornice še naprej potapljale njune ladje

Berlin, 26. sept. o. Švedska in finska vlada sta protestirali pri nemški vladi zaradi potapljanja njihovih trgovskih ladij po nemških podmornicah. Nemške podmornice so do zdaj potopile dva švedska in en finski parnik, ki so vozili železno rudo in celulozo v Anglijo. Če nemške podmornice ne bodo nehale z napadi na švedske in finske ladje, bosta ti dve državi ustavili ves izvoz železne rude in drugega blaga v Nemčijo. Če bi do tega koraka prišlo, bi bila nemška vojna industrija močno prizadeta, saj uvaža Nemčija v mirnem času samo iz Švedske 6 milij. ton železne

rude, predvsem tistih vrst, ki so potrebne za izdelavo boljše jekla. Švedska krije skoraj tretjino vsega nemškega železnega uvoza, ki znaša v mirnem času 22 milij. ton.

Srockholm, 26. sept. o. Ker je nemška podmornica včeraj potopila švedski parnik »Silesia«, ki je vozil celulozo, je švedska vlada sklicala sejo, na kateri so sklenili ustaviti vso plovo med Švedsko in Nemčijo, dokler ne dobi Švedska zagotovila, da se podmorniški napadi na njene ladje ne bodo nadaljevali.

Stotine požarov v oblegani Varšavi

Mesto je do polovice porušeno, a še vedno odbija vse nemške napade

Varšava, 26. sept. o. Varšava še vedno odbija vse nemške napade. Po desetih dnevih težkega obstreljevanja predmestij so vsa večja poslopja uničena. V Varšavi ni niti ena hiša, ki ni vsaj deloma poškodovana. V samem mestu je opaziti več kot sto požarov, katere skuša prebivalstvo zadušiti. Kljub temu pa prebivalstvo ni obupalo in se še vedno brani proti silnim nemškim napadom. Nemci stalno naskakujejo pri trdnjavi Modling in naletе vsakokrat na hud odpor Poljakov. Zdi se, ko bo Varšava popolnoma porušena, pa jo kljub temu ne bodo mogli zavzeti, ker so se poljske čete tako močno vkopale v zemljo, da jih ne morejo pregnati niti težke granate. Edina možnost bo, da bi prebivalstvo in vojaštvo sestrādali, da bodo tako prisiljeni prepustiti mesto nemškim četam.

Snoči so Nemci vzhodno od Prage poskušali prodreti poljske obrambne črte, ni pa jim to uspelo, ker so Poljaki v srđitem protinapadu odbili sleherni nemški poizkus. Poročila iz Varšave sporočajo, da se bore ne samo poljski vojaki, temveč tudi civilno prebivalstvo in žene, ki stoje ravnokotako ramo ob ramo s poljskim vojakom.

Berlin, 26. septembra. AA. DNB: Iz Hitlerjevega glavnega štaba poročajo: Včeraj se je Hitler odpeljal z letalom v kraje vzhodno od Bzura, kjer se je pred nekaj dnevi zmagovito končala bitka na Poljskem. Hitlerjevo letalo je pristalo na nekem vojnem letališču blizu Varšave, sredi nemških čet, ki so priredile svojemu vrhovnemu poveljniku navdušen sprejem. Po cestah, ki drže na jug in zahod, se še zmerom vidijo dolge vrste ujetnikov, zaplenjeni material pa še zbirajo in urejajo. Na poljih se počasi vrača mir. Njive so zorane in kmetje sejejo. Boji teko le še v Varšavi sami.

Namen turškega obiska v Moskvi

Je po angleških vesteh sklenitev pogodbe o vzajemni pomoči med Rusijo in balkanskimi državami

London, 26. septembra. o. Angleški listi razpravljajo o potovanju turškega zunanjega ministra Saradzoga v Moskvo in pravijo, da je namen tega obiska sklenitev pogodbe o vzajemni pomoči med Sovjetsko Rusijo ter balkanskimi državami s Turčijo na čelu. Ta pogodba naj bi preprečila vsaki tuji velenišni dostop na Balkan in na Črno morje. Po angleških vesteh je prišlo do tega važnega turškega obiska v Moskvi v sporazumu z Anglijo in Francijo.

Turški zunanji minister Saradzoglu je prišel iz Odesa v Moskvo ob 21.30. Z njim potujejo tajnik zunanjega ministrstva Akalin, načelnik ministrstva Erkin, in sovjetski ankerski poslanik Terentijev. Postaja je bila okrašena s turškimi zastavami. Saradzoglu je sprejel in pozdravil na postaji pomočnik komisarja za zunanje zadeve Potemkin. Prisotni so bili tudi šef protokola Barokov, poveljnik garnizije Suvorov, turški poslanik Ali Hajdar Aktaj in grški, bolgarski, romunski, iranski in afganski poslanik.

Basel, 26. septembra. o. Švicarski listi poročajo, da so včeraj divjali hudi topniški boji na vsem francosko nemškem bojišču od švicarske meje do Luxemburga. Včeraj so prvič streljali na tistem delu bojišča, ki je pri Koblenzu, kjer sta si Maginotjeva in Siegfriedova črta tako blizu, da so francoske granate padale na osrednje utrdbe v Siegfriedovi črti.

Topniški boji med Maginotjevo in Siegfriedovo črto

Predsednik angleške vlade bo danes poročal o zadnjih vojnih dogodkih

Basel, 26. septembra. o. Švicarski listi poročajo, da so včeraj divjali hudi topniški boji na vsem francosko nemškem bojišču od švicarske meje do Luxemburga. Včeraj so prvič streljali na tistem delu bojišča, ki je pri Koblenzu, kjer sta si Maginotjeva in Siegfriedova črta tako blizu, da so francoske granate padale na osrednje utrdbe v Siegfriedovi črti.

Vesti 26. septembra

Holandska vlada je pooblastila svojega poslanika v Berlinu, da protestira pri nemški vladi zaradi nedeljskega poleta dveh nemških letal nad holandskim ozemljem.

Nemški kancler Hitler je slovaškemu predsedniku dr. Tisu poslal brzojavko, s katero se slovaški vojski in slovaškemu ljudstvu zahvaljuje za pomoč proti Poljski. Pravi, da bo Nemčija znala to pomoč pravilno ceniti. Sovjetske zaloge nafte znašajo 3 milijarde ton, to je 32% vseh svetovnih zalog, pravijo ruska poročila.

Romunska delavska društva so na včerajšnji seji sprejela sklep, v katerem obsojajo umor ministrskega predsednika Calinesca. Romunska vlada je sklenila ustanoviti odbor za pomoč poljskim beguncem.

Vse italijansko časopisje obširno piše o odnevu Mussolinijevega govora po svetu in o vlogi, ki jo Italija igra v današnjem sporu.

Romunsko prosvetno ministrstvo je dovolilo šolam, da smejo imeti letos v vsakem razredu po 50 učencev. S tem je prosvetno ministrstvo dalo novo koncesijo manjšinskim šolam v Romuniji.

Predsednik poljske republike Moscicki je interniran v Bikaču pri Pjatranovu na vzhodnem pobojju Karpatov, maršal Rydz-Smigly pa v Krajovi.

Bivši voditelj avstrijskega Heimwehra, knez Starhemberg, se nahaja v južni Franciji, kjer organizira avstrijsko legijo, ki se bo borila proti Nemčiji. Izdal je proglas, v katerem poziva tudi avstrijsko prebivalstvo, naj se upre proti nacionalističnemu režimu.

Poljska vlada se v Romuniji lahko prosto giblje, internirane so samo vojaške osebnosti z maršalom Smiglyjem Rydzom na čelu.

Angleško propagandno ministrstvo je izdalo drugi seznam letalcev, padlih v sedanji vojni. Seznam vsebuje 24 imen, ranjencev in mrtvih.

Poljsko državno zlato, ki je te dni dospelo v London, ne bo izročeno banki za mednarodna plačila v Baselu, marveč bo ostalo v Londonu in ga bodo najbrž porabili za vojne namene.

Nemške banke in hranilnice morejo po zadnji uredbi izplačevati samo deset odstotkov od vlog.

Angleški kralj je včeraj nadzoroval poveljstvo angleškega obalnega obrambnega letalstva. V Rimu so ustanovili italijansko družbo za letalski promet čez ocean.

Razprava za spremembo ameriškega zakona o nevtralnosti je odložena do prihodnjega četrta.

Nemški poročevalski urad zavrača vesti, da bi Nemčija nameravala zasesti Belgijo in Holandijo ter tam urediti oporišča za svojo vojsko. Te vesti so razširili nekateri evropski listi zaradi sestanika, ki so ga imeli pred dvema dnevi Hitler, Ribbentrop in Göring.

Poljska podmornica »Zbzyk« se je zatekla v švedsko pristanišče Baxholm. To je že tretja poljska podmornica, ki je ušla Nemcem. Podmornica je bila 26 dni na morju.

Vseh poljskih beguncev na Madžarskem je doslej 20.000, kakor pravi uradno poročilo iz Budimpešte. To poročilo trdi tudi, da Madžarska in sovjetska vojska na meji še nista stopili v stike.

Francija in Švica sta podpisali pogodbo, po kateri bo dovoljeno čez eno in čez drugo državo uvažati blago, ki ga katera od njiju potrebuje.

Nemška podmornica je potopila angleško trgovsko ladjo »Royal Sceptre«, kakih 500 km od obale. Potopila se je tudi vsa posadka. Angleški listi obsojajo ta napad, češ da nasprotuje sporazumu iz leta 1936, v katerem sta se Anglija in Nemčija obvezali, da ne bodo njune podmornice potapljale trgovskih ladij, dokler ne bo posadka na varnem.

Naš novi poslanik v Turčiji dr. Šumenkovič je včeraj izročil predsedniku turške republike svoje poverilnice.

V Londonu so zaradi volunštva obsodili znanega športskega časnika Donald Adamsa, ker je dajal Nemcem podatke o varnostni mreži balonov nad Londonom.

Načrt novega zakona o ameriški nevtralnosti vsebuje določila, po katerih bosta Anglija in Francija v Ameriki kupovali orožje in vse vojne potrebščine

Washington, 26. septembra. Novi zakonski predlog o ameriški nevtralnosti vsebuje sledeče odredbe:

1. Ameriškim ladjam ni dovoljeno prevažati potnikov v vojskujoče se države ali pa blago, namenjeno vojskujočim se državam. Kdor se pregreši proti temu zakonu, bo kaznovan s kaznijo do pet let zapor ali z denarno kaznijo do 50 tisoč dolarjev.

2. Vojskujoče se stranke, ki kupujejo blago v Združenih državah, morajo to blago prevzeti v last prej, preden se blago odpelje.

3. Izgube, ki jih utrpé ameriške družbe pri zavarovanih tovorov ob vojni, ne morejo biti predmet zahtev za odškodnino od ameriške vlade.

4. Predsednik republike lahko določi vojne

pasovce in prepove, da bi ameriške ladje plule v teh pasovih.

5. Amerikanci ne morejo potovati z ladjami vojskujočih se strank, razen če dobe zato posebno dovoljenje.

6. Vlade vojskujočih se držav ne morejo prodajati vrednostnih papirjev v Združenih državah.

7. Vojskujoče se stranke lahko dobe običajne trgovske kredite, katerih roki pa ne morejo presegati 90 dni.

8. Roosevelt naj da vsaki šest mesecev poročilo o višini odobrenih kratkoročnih kreditov.

9. Vsaki šest mesecev je treba predložiti številke o količini vojaškega materiala, ki so ga tuje države kupile v Združenih državah.

10. Prepovedano je, da bi v Združenih državah ustanavljali sklade, ki bi bili namenjeni vojskujočim se državam.

11. Predsednik ima pooblastilo, da omeji uporabo ameriških pristanišč za podmornice vojskujočih se držav ali pa tudi za oborožene trgovske ladje.

Ta zakonski osnutek so izdelali demokratični senatorji konec preteklega tedna. V zakonskem osnutku je zraven tega tudi priporočilo za Roosevelta, da z zakonom lahko prepove pošiljatev orožja v vojskujoče se države.

Če bo ta zakonski načrt za spremembo ameriške nevtralnosti sprejel, kar ni zdaj še skoraj nobenega dvoma več, bo to pomenilo veliko pomoč za Anglijo in Francijo. Ti dve bosta potem lahko kupovali v Združenih državah vse vojno blago in orožje. Lahko bo to storila tudi Nemčija, ki pa zaradi blokade na morju ne bo mogla blaga voziti iz Amerike, tako da njej sprememba ameriškega nevtralnostnega zakona ne bo nič koristila.

coske granate padale na osrednje utrdbe v Siegfriedovi črti.

Pariz, 26. sept. o. Zadnje uradno poročilo francoskega vojnega poveljstva pravi: Prednji oddelki naše pehote vzhodno od Saare so nadaljevali z napredovanjem. Sovražno topništvo je močno odgovarjalo. Med letalskimi boji 24. t. m. so se naši lovski oddelki dvakrat srečali z sovražnimi letalskimi silami, ki so bile dosti številnejše. Več nemških lovskih letal je bilo sestreljenih. Dve sta padli na naše ozemlje.

Vojno ministrstvo je sklenilo poklicati pod zastavo letnika 1918 in 1919.

Berlin, 26. sept. o. Uradno poročajo: Včeraj so francoska letala priletela nad Bodensko jezero in skušala napasti velike letalske delavnice v Friedrichshafenu. Njihove bombe niso zadale nobenega važnega poslopja. Protiletalsko topništvo je francoska letala pregnala nad švicarsko ozemlje.

Pariz, 26. sept. o. Iz zasebnih virov poročajo, da so francoska letala včeraj uničila nemške letalske delavnice v Friedrichshafenu. Letala so potem letela čez švicarsko ozemlje in jih je švicarsko protiletalsko topništvo napadlo.

London, 26. septembra. Danes popoldne bo predsednik angleške vlade Chamberlain dal v parlamentu poročilo o najnovejših vojnih operacijah. Mislijo, da bo Chamberlain podal tudi obširna obvestila o ruski akciji pri zavzetju poljskega ozemlja, najbrže bo pa razlagal tudi Mussolinijev predlog.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

